

NTNU
Norges teknisk-naturvitenskapelige
universitet
05.10.2000 SE/BKR

Det er i dag gjort en endring i vedl.
til protokollen. Gjelder endret
ordlyd i 8. avsnitt under kap. om
helhetlig læringsmiljø (ref. avstemming
om dette avsnitt.)

11.10.2000/SE/BKR

PROTOKOLL

fra Kollegiets møte 03.10.00 kl. 10.00 - 15.15
Møtested: Styrerom 224, Hovedbygningen, Gløshaugen.

Til stede:

Kollegiet:

Rektor, professor Emil Spjøtvoll
Prorektor, professor Kathrine Skretting
Amanuensis Trond Andresen
Professor Kåre Bjørkøy
Professor Mari-Ann Einarsrud
Førsteamanuensis Bente Rasmussen
Avd.ing. Kjell Evjen
Avd.bibliotekar Kristin Grimstad
Student Ramnath Ambathy
Student Ingvill Kvernmo
Student Tomas Levin
Advokat Karl Glad
Adm.dir. Siri Beate Hatlen

Forfall:

Professor Kjell Mork

Administrasjonen:

Universitetsdirektør Vigdis Moe Skarstein
Organisasjonsutviklingsdirektør Trond Singsaas
Konsulent Beate K. Reinertsen

K-sak 215/00 Uttalelse om Mjøsutvalgets innstilling.

Notat.

Vedtak:

Rektor og universitetsdirektør gis fullmakt til å utforme den endelige høringsuttalelse på grunnlag av det fremlagte forslag, fremlagte endringsforslag, diskusjonen i Kollegiet og vedtak underveis.

Avstemninger:

Det ble stemt over om rektor skal være øverste leder og dermed at universitetet skal ha ekstern styreleder.

For: Spjøtvoll, Skretting, Einarsrud, Grimstad, Glad, Bjørkøy, Hatlen, Ambathy, Kvernmo, Levin

Mot: Andresen, Evjen, Rasmussen

Andresen, Evjen og Rasmussen stemte for å ha rektor som styreleder.

* * *

Det ble stemt over om man i den videre diskusjon skulle forholde seg til det utlagte utkast til uttalelse fra Einarsrud, Grimstad og Hatlen i stedet for Universitetsdirektørens tilråding.

For: Spjøtvoll, Einarsrud, Grimstad, Glad, Hatlen, Ambathy, Kvernmo, Levin

Mot: Andresen, Bjørkøy, Evjen, Rasmussen, Skretting

* * *

Avstemninger under "Selskapsform":

Det ble stemt over Einarsrud, Grimstad, Hatlens formulering av avsnittet "Selskapsform".

For: Spjøtvoll, Skretting, Einarsrud, Grimstad, Glad, Bjørkøy, Hatlen, Ambathy, Kvernmo, Levin

Mot: Andresen, Evjen, Rasmussen

Forslag fra Trond Andresen om at flg. formulering inntas i avsnittet "Selskapsform":

"Større frihet kan og bør realiseres gjennom justeringer av Universitetsloven, som et forvaltningsselskap med utvidete fullmakter. NTNU ønsker ikke at dette realiseres i form av såkalte særlovselskap".

For: Andresen, Evjen, Rasmussen

Mot: Spjøtvoll, Skretting, Einarsrud, Grimstad, Glad, Bjørkøy, Hatlen, Ambathy, Kvernmo, Levin

Protokolltilførsel fra Andresen, Evjen og Rasmussen:

"Vi mener at selskapsformen da må bli forvaltningsorgan."

* * *

Avstemminger under "Styret":

Det ble stemt over forslag fra Trond Andresen om å erstatte 2. avsnitt i utlagt utkast under "Styret" med flg. formulering:

"NTNU mener at den viktigste kompetanse for å løse universitetets oppgaver finnes blant de som arbeider og studerer der, samtidig som det er ønskelig at samfunnet også er representert. Vi mener med utgangspunkt i dette at dagens forhold mellom antall eksternt oppnevnte og internt valgte representanter bør opprettholdes."

For: Andresen, Evjen, Rasmussen

Mot: Spjøtvoll, Skretting, Einarsrud, Grimstad, Glad, Bjørkøy, Hatlen, Ambathy, Kvernmo, Levin

Det ble stemt over forslag fra Trond Andresen om å erstatte 4. avsnitt i utlagt utkast under "Styret" med flg. formulering:

"NTNU vil framheve at et universitet er noe prinsipielt forskjellig fra et konsern, og at dette bør innebære at andre betraktninger legges til grunn for styrets størrelse og sammensetning. Universitetet er en mangfoldig sammensatt og komplisert organisasjon, som arbeider langsiktig, og som må kunne ta beslutninger i et klima som er annerledes enn i konsernstyrer, hvor tidspress og markedskrav er dominerende. På denne bakgrunn ønsker ikke NTNU å redusere antall styremedlemmer fra dagens nivå, ned mot det som er typisk i næringslivet."

For: Andresen, Evjen, Rasmussen

Mot: Spjøtvoll, Skretting, Einarsrud, Grimstad, Glad, Bjørkøy, Hatlen, Ambathy, Kvernmo, Levin

Bente Rasmussen foreslo å stryke flg. setning i 4. avsnitt under "Styret" i utlagt versjon:

"NTNU mener at det er hensiktsmessig med et mindre styre enn i dag."

For: Andresen, Evjen, Rasmussen

Mot: Spjøtvoll, Skretting, Einarsrud, Grimstad, Glad, Bjørkøy, Hatlen, Ambathy, Kvernmo, Levin

Stemmeforklaring fra Ambathy, Kvernmo og Levin:

"Vår forutsetning for å stemme for 9 representanter i styret er at studentene får 2 representanter."

Trond Andresen foreslo flg. tilføyelse på slutten av avsnittet "Styret":

"NTNU mener at universitetet fortsatt skal følge prinsippet med valgte styrer og valgte styreledere på fakultets- og instituttnivå."

For: Andresen, Evjen, Rasmussen

Mot: Spjøtvoll, Skretting, Einarsrud, Grimstad, Glad, Bjørkøy, Hatlen, Ambathy, Kvernmo, Levin

Stemmeforklaring fra Skretting, Einarsrud, Grimstad, Hatlen, Bjørkøy, Ambathy, Kvernmo og Levin:

"Vi stemmer mot forslaget fra Trond Andresen fordi vi mener at valg av styreledere og styrer på fakultets- og instituttnivå er spørsmål som hører inn under institusjonens selvstyre. Etter vår mening skal disse forholdene ikke reguleres i lovs form. Derfor bør NTNU ikke uttale seg om dette i sin høringsuttalelse til Mjøsutvalgets innstilling."

* * *

Avstemminger under "Rektor":

Trond Andresen fremmet flg. forslag:

"Rektor skal komme fra det akademiske (faglige) personalet ved den aktuelle institusjon.

For: Spjøtvoll, Skretting, Andresen, Rasmussen, Evjen, Bjørkøy, Ambathy, Kvernmo, Levin.

Mot: Hatlen, Glad, Grimstad, Einarsrud.

Stemmeforklaring fra Hatlen, Glad, Grimstad og Einarsrud:

"Vi stemte i mot Trond Andresens forslag om at rektor skal komme fra vedkommende institusjon selv om vi mener at det naturlige bør være at rektor kommer fra vedkommende institusjon. Vi mener dette sies bedre i Mjøsutvalgets innstilling (flertallet s. 299)."

* * *

Avstemminger under "Faglig kollegium":

Det ble stemt over ordlyden i avsnittet "Faglig kollegium" i den utlagte versjon fra Einarsrud, Grimstad og Hatlen.

Vedtatt mot 1 stemme (Andresen).

* * *

Avstemminger under "Studier":

Trond Andresen foreslo flg. endrede ordlyd i 8. avsnitt under "Helhetlig læringsmiljø":
"NTNU mener at institusjonenes ansvar for studentenes velferd er inkludert i et helhetlig læringsmiljø. NTNU mener dagens arbeidsdeling mellom Studentsamskipnad og universitet fungerer i hovedsak bra, og mener derfor at studentenes velferd kan ivaretas ved en videreutvikling av samarbeidet slik det fungerer i dag."

Enstemmig vedtatt.

* * *

Det ble stemt over om Rektor skal gis fullmakt til å formulere innledning til NTNUs uttalelse.
Vedtatt mot 1 stemme (Andresen).

Stemmeforklaring fra Trond Andresen:

"Ut fra det gap som eksisterer mellom undertegnedes konsernmodell-kritiske syn, og NTNUs ledelsens tilsvarende konsernmodell-vennlige ståsted, kan jeg ikke støtte at Rektor skal få fullmakt til å skrive en innledning på Kollegiets vegne til NTNUs høringsuttalelse. Denne innledningen skulle i tilfelle ha foreligget som utkast til Kollegiets møte for å bli vedtatt der, på linje med resten av uttalelsen."

* * *

Protokolltilførsel fra Trond Andresen (til helheten i Kollegiets behandling):

"Kollegiet vedtok å ikke legge til grunn Universitetsdirektørens forslag til høringsuttalelse - den del som angår styring og ledelse. I stedet ble det bestemt å legge til grunn et nytt forslag fra tre representanter, et forslag som ligger nærmere en konsernmodell enn Universitetsdirektørens innstilling, som var et kompromiss som også er diskutert i Kollegierådet. Forslaget fra de tre representantene var ikke kjent før møtet, i motsetning til Universitetsdirektørens innstilling. Jeg mener dette var en kritikkverdig fremgangsmåte som gjorde det unødig vanskelig å vinne fram med konsernmodell-kritiske forslag. Blant annet på denne bakgrunn kan jeg ikke støtte den del av høringsuttalelsen som angår styring og ledelse."

* * * * *

Neste møte

Neste møte i Kollegiet er berammet til onsdag 18. oktober 2000.

* * * * *

VEDLEGG TIL PROTOKOLLEN

(Endelig uttalelse etter redigering):

NTNUs høringsuttalelse om NOU 2000:14 "Frihet med ansvar"

INNLEDNING

Den analyse og de vurderinger Mjøsutvalget har som utgangspunkt for sine anbefalinger, svarer godt til de fremtidige utfordringer NTNU pekte på i strategiplanen vedtatt i desember 1998.

Der heter det bl.a.:

"Kunnskap og kompetanse må være nøkkelfaktorer for å møte utfordringene i det nye hundreåret. Tradisjonelt har universitetene stått i fremste linje når det gjelder å forvalte, fornye og formidle kunnskap. Imidlertid er universitetenes tidligere monopol på å drive forskning for lengst brutt, og vitenskap er blitt en del av hverdagen. Høyere akademisk utdanning er ikke lenger forbeholdt en elite, men er blitt tilgjengelig for alle lag av folket, og betraktes nå gjerne som en rettighet, et velferdsgode.

Den raske teknologiske utviklingen og globaliseringen av økonomien preger alle deler av samfunnet. Internasjonaliseringen av næringslivet innebærer sterkere konkurranse og krav til kompetanse og kvalitet. Veksten innenfor kommunikasjon og informasjonsbehandling fører til endrede samarbeidsformer, og skaper nye muligheter for kulturell kontakt og påvirkning. Tradisjonelle verdier og normer utfordres av samfunnsendringene, og i møtet mellom ulike kulturer. På mange områder er den nasjonale enheten på vikende front i forhold til nye internasjonale og regionale strukturer."

"Flere aktører og høyere endringstakt medfører sterkere internasjonal konkurranse. For å møte utfordringen må norske kompetansemiljøer holde internasjonal toppklasse innenfor våre viktigste næringsområder. Forskningsbasert kunnskap vil være den viktigste konkurransefaktoren."

"I 'kompetansesamfunnet' er menneskene den viktigste ressurs. I takt med at universitetene har fått flere konkurrenter på forskningssiden, og med internasjonaliseringen av det akademiske arbeidsmarkedet, merker universitetene i stigende grad konkurranse om menneskelige ressurser."

"Fremtidens studenter vil søke å skreddersy sin utdanning etter individuelle ønsker og behov ved å veksle mellom utdanningsinstitusjoner, nasjonalt og internasjonalt. Skal universitetene i Norge være konkurransedyktige, må de delta aktivt i internasjonalt samarbeid og sikre anerkjennelse av norsk utdanning og forskning."

”Vi ser et økende gap mellom de oppgavene samfunnet ønsker at universitetene skal løse, og de ressursene det offentlige stiller til disposisjon. Det blir stilt større krav til rasjonalisering og effektivisering. Universitetene må være bevisste i sine faglige satsinger, og utnytte mulighetene for samarbeid med andre om forskning og utdanning.”

I organisasjonsutviklingsprosjektet ORGUT var NTNU opptatt av å utvikle interne organisasjons- og samarbeidsformer for bedre å møte de utfordringer vi står overfor. Særlig ble det lagt vekt på å utvikle den faglige akademiske ledelsen og skille klarere mellom styring, ledelse og administrasjon. NTNU har søkt flere dispensasjoner fra universitetsloven for å få en smidigere og raskere saksgang.

I tiden etter at strategiplanen ble vedtatt, har vi sett en økende konkurranse, nasjonalt som internasjonalt. De ledende teknologiske utdanningsinstitusjonene i våre nærmeste naboland har fått en lovmessig friere stilling. Vi møter et økende antall kommersielle aktører innen vår sektor. Denne utviklingen krever at universitetene har selvstendig evne til både aktiv påvirkning og nødvendig tilpasning, som vi sier i vår strategiplan:

”Universitetene skal også representere et uavhengig og kritisk korrektiv til utviklingen, og ivareta den grunnleggende forskning og kompetanseutvikling som ikke har en umiddelbar anvendelse i et marked. I balansen mellom disse hensynene må universitetene skape sin rolle og utvikle sin egenart i fremtiden. Universitetene må selv ta ansvar og medvirke til en samfunnsutvikling basert på innsikt og kunnskap.”

Ut fra en sammenfallende analyse støtter derfor NTNU Mjøsutvalgets forslag om at de høgre utdanningsinstitusjonene bør få en større grad av frihet, slik at de selv kan velge løsninger og sette i verk tiltak som fremmer kvalitet i utdanning og forskning.

LEDELSE, STYRING OG ORGANISERING

Med bakgrunn i den analyse utvalget har gitt, mener NTNU at universitetene og høgskolene må gis vesentlig større frihet og selvstyre, spesielt innen økonomiske, strategiske og markedsmessige områder.

Myndighetene bør gjennom lov kun regulere hva slags type institusjon universitetene formelt skal være, styrets ledelse, sammensetning og funksjon, samt ansvarsfordeling mellom departementet, styret og øverste ledelse.

Selskapsform

Målet om økt frihet for universitetene kan oppnås både gjennom justering av eksisterende universitets- og høgskolelov, gjennom en ny selskapsform som særlovselskap, eller et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. NTNU tror en kan oppnå det samme ved alle tre alternativene, men mener det er en viktig markering av økt selvstyre å erstatte dagens universitetslov med enten særlovselskap eller forvaltningsorgan med særskilte fullmakter. NTNU ser det ikke som avgjørende hvilket av de to alternativer som velges, forutsatt at de fullmakter som legges til grunn sikrer den enkelte institusjon den nødvendige frihet. På det

økonomiske området må vi ha muligheten til å avsette fond og ta opp lån, samt bygge opp randsoneselskaper.

Styret

En økt fristilling medfører et behov for økt innflytelse fra departementet på styrets sammensetning. NTNU mener at den viktigste endring i forhold til dagens praksis er at styrets leder og nestleder er eksterne, oppnevnt av departementet. Dette vil markere at departementet i hovedsak styrer via styret, og at styret også representerer samfunnsinteresser. Det er viktig for å kunne gjennomføre den omstilling og omprioritering av ressurser som vil kreves for å videreutvikle universitetene.

Styrets totale kompetanse er viktigere enn spørsmålet om eksternt flertall. Styret bør ha en kombinasjon av akademisk, faglig, økonomisk og organisatorisk kompetanse. NTNU vil foreslå en økt andel av eksterne representanter i forhold til i dag, men vil opprettholde et flertall i styret av valgte representanter. De eksterne representantene bør oppnevnes av departementet. De øvrige styremedlemmer velges av og blant de ulike grupper ved universitetet (vitenskapelig og teknisk/administrativt personale og studentene).

NTNU mener at det er hensiktsmessig med et mindre styre enn i dag. NTNU vil foreslå 9 medlemmer, hvorav 4 er eksternt oppnevnt og 5 velges blant ansatte og studenter. Størrelsen på styret bør også kunne avtales med hver enkelt institusjon, så lenge balansen mellom eksternt og intern representasjon opprettholdes.

Styrets funksjon skal være å ha et overordnet ansvar for institusjonens drift og utvikling, faglig og administrativt. Styret må selv vurdere behovet for eventuelle andre styringsorganer ved institusjonen. Denne vurderingen bør skje på friest mulig grunnlag for hver institusjon, uten at det foreligger sentrale bestemmelser om dette.

Rektor

Institusjonens øverste leder tilsettes av styret. Styret bør sikre oppslutning om tilsetting av øverste leder i egen organisasjon, gjennom for eksempel nominasjoner eller rådgivende prosesser. Ut fra prinsippet om institusjonell frihet bør det ikke lages sentrale bestemmelser for hvordan styret skal sikre oppslutning om sin tilsetting av rektor.

Rektor skal komme fra det faglige/akademiske personalet ved den enkelte institusjon. Rektor vil som øverste leder være underlagt styret. Den enkelte institusjon må avklare rollefordelingen mellom styreleder og rektor. For øvrig henvises til de vurderinger utvalgets flertall har gjort om rektors funksjon.

Faglig kollegium

Universitetets styre og ledelse trenger rådgivende organ(er) i faglige spørsmål. Det er viktig for å kunne diskutere overordnede og fakultetsovergripende problemstillinger. NTNU har god erfaring med dekangruppen som rådgivende organ for rektor og mener at slike organer primært bør bestå av faglige ledere på relevante nivå.

NTNU mener at det må være universitetene selv som bestemmer om et slikt organ skal ha rådgivende status eller delegeres myndighet fra styret.

Det er viktig for NTNU at godt fungerende styringsordninger ikke må avvikles eller endres som resultat av sentrale bestemmelser om universitetenes organisering.

Universitetsdirektør

For å kunne gjennomføre krevende prosesser med omstilling og endring er det nødvendig å sikre administrativ profesjonalitet og kontinuitet i toppledelsen. Rektor skal være en fagperson, og administrativ kompetanse ivaretas av universitetsdirektøren. Direktøren ansettes av styret i samråd med rektor.

STUDIER

Studier og studieforhold er omtalt i praktisk talt alle kapitlene i utvalgets innstilling. For ikke å gjenta samme synspunkt under flere kapitler, er NTNUs uttalelse derfor konsentrert om tre sentrale temaer i stedet for å følge kapittelstrukturen:

- helhetlig læringsmiljø
- gradstrukturen
- evaluering og akkreditering

Helhetlig læringsmiljø

Dagens utfordringer for å heve studiekvaliteten i høgre utdanning ligger primært i å lage målrettede strategier, og å følge dem opp i handling. Å gjennomføre de studiefremmende tiltakene utvalget foreslår, krever at institusjonene får mer ressurser slik at undervisningen kan intensiveres og pedagogisk utvikling settes mer i fokus.

NTNU mener det er viktig å utvikle det helhetlige læringsmiljøet ved institusjonene ved samarbeid mellom de eksisterende pedagogiske fagmiljøene og de faglige grunnenhetene ved institusjonen. Ved NTNU er det allerede etablert et "Teaching Resource Centers" i Seksjon for universitetspedagogikk ved Program for lærerutdanning, og NTNU ser derfor ikke noe behov for å etablere nye sentra av samme type. NTNU vil framheve utvalgets forslag om å fremme studentsentrerte lærings- og evalueringsformer.

IKT er et prioritert satsningsområde ved NTNU. Selv om det legges vekt på å benytte de positive læringsmulighetene de nye mediene tilbyr, har NTNU likevel en bevisst og kritisk holdning til mulige ulemper. Læringsformer basert på personlig kontakt mellom lærer og student, og studenter imellom skal fortsatt stå sterkt på universitetet. NTNU savner en sterkere problematisering av IKT-mediets forhold til sentrale universitetstradisjoner.

NTNU vil særlig understreke behovet for en sterkere koordinering av de ulike offentlige satsninger på bruk av IKT. NTNU mener en mer helhetlig og koordinert strategi fra departement og forskningsråd kan bidra til bedre bruk av de betydelige offentlige midlene som satses på IKT i forskning og undervisning. På den annen side bør KUF være varsom med å bruke øremerkete tilskudd, fordi det kan hemme de enkelte institusjonene i å bruke IKT-midlene effektivt i sin egen organisasjon. Midlene bør tildeles som rammetilskudd ut fra et målstyringsprinsipp. Med utgangspunkt i innstillingens kapittel 6 burde det være nærliggende å kople flere av de initiativ som nevnes der, til listen over studiekvalitetsfremmende tiltak under kapittel 7.

Fra og med høstsemesteret 2001 innfører NTNU en karakterskala som bygger på skalaen European Credit Transfer System (ECTS). NTNU ber departementet sørge for at de andre institusjonene også innfører den snarest, slik at den blir en felles nasjonal karakterskala, slik utvalget selv foreslår. Det er en viktig premisse for at studentene skal kunne flytte mellom institusjonene nasjonalt og flytte med seg sine eksamener mellom utdanningsinstitusjonene. En nasjonal skala gjør også norsk høgre utdanning lettere forståelig i et internasjonalt utdannings- og arbeidsmarked.

Utveksling med utenlandske læresteder er en viktig del av å skape helhetlig læringsmiljø og gjøre norske studenter internasjonale. NTNU mener derfor det er riktig med tiltak som gjør det enklere å studere på tvers av landegrensene.

Bibliotek og museer er integrerte deler av universitetene. NTNU mener at begge er viktige deltakere i høgre utdanning og inngår som naturlige elementer i det helhetlige læringsmiljøet.

NTNU mener at institusjonenes ansvar for studentenes velferd er inkludert i et helhetlig læringsmiljø. NTNU mener dagens arbeidsdeling mellom Studentsamskipnad og universitet fungerer i hovedsak bra, og mener derfor at studentenes velferd kan ivaretas ved en videreutvikling av samarbeidet slik det fungerer i dag.

NTNU mener at kapittel 18 dessverre ikke gir noe godt grunnlag for å diskutere etter- og videreutdanning og universitetenes rolle i den virksomheten. Dette er en del av det helhetlige utdannings- og læringsmiljøet ved institusjonene, og kommer til å utgjøre en stadig større del av undervisningsaktiviteten. Det er helt i tråd med alle utredninger som er gjort omkring kompetansereformen. NTNU regner *videreutdanning* som del av primærvirksomheten på lik linje med annen undervisning. Mye av den virksomheten kan koples tett sammen med grunnutdanningen, fordi den ordinære undervisningen for voksne deltidsstudenter som regel faktisk er videreutdanning.

Rollen til universitetene og høgskolene i *etterutdanning* er imidlertid uklar i innstillingen. Strengt tatt faller store deler av etterutdanningsbehovet ikke inn under forskningsbasert undervisning, og aktører utenom institusjonene i høgre utdanning er mer aktuelle bidragsyttere.

For å ha et helhetlig perspektiv på høgre utdanning må universitetene ha kontakt med arbeidslivet utenfor utdanningsinstitusjonene. Utvalget er tydelig på at arbeidsplassen er viktig som læringsarena, og at det blir mer og mer viktig i tida framover. NTNU mener det synspunktet bør nyanseres mer. Utvikling av nye pedagogiske metoder bør skje i et samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og bedriftene/organisasjonene.

Gradstrukturen

NTNUs høringsuttalelse er konsentrert om de to gradnivåene *lavere grad* og *høgre grad*.

NTNU konstaterer at utvalgets innstilling er uferdig i sin beskrivelse av ny gradstruktur, ved at utvalget ikke har vurdert hvordan profesjonsstudiene, kunstneriske utdanninger og lærerutdanningen skal passes inn i forslaget til gradstruktur.

Den gradstrukturen utvalget foreslår, er i hovedsak tilpasset de allmennvitenskapelige studiene. NTNU er enig i forslaget til nivåstruktur på gradsystemet for disse studiene, med et lavere grads nivå basert på et 3-årig studieløp og et høgre grads nivå på 2 år som bygger på den

lavere graden og som gir et 5-årig normert studieløp til fullført høgre grad. NTNU viser her til utredning fra Universitetsrådet om cand.mag.-graden, der det er vist hvilken løsning som kan brukes på lavere grads nivå.

NTNU mener det også må være rom for studieløp som ikke inneholder et lavere grads nivå, men har et sammenhengende 5-årig løp. Det vil være det normale for de fleste profesjonsutdanningene ved universitetene. Enkelte studier må dessuten fremdeles ha et 6-årig løp.

I høgskolene føres utdanningen hovedsakelig fram til et lavere grads nivå, til 3-årige utdanninger som er praktisk yrkesrettet. En slik yrkesrettet utdanning fra høgskolene er i dag vanskelig å innpasse faglig i en videreføring i et mer akademisk rettet profesjonsstudium på høgre grads nivå ved universitetene, f. eks. sykepleier – lege. Unntaket er ingeniør – sivilingeniør, som gjennom spesiell innpassing til sivilingeniørstudiet ved NTNU gjør denne kombinasjonen atypisk. Men NTNU vil understreke at disse to utdanningene primært er selvstendige utdanninger med egne mål. Sivilingeniørstudiet er bygd opp som et komplett 5-årig løp og ikke med tanke på en 3+2 struktur. De fleste profesjonsstudier på høgre grads nivå har ingen 3-årig parallell i høgskolesystemet, f. eks. sivilarkitekt, psykolog, veterinær, odontolog, farmasøyt.

NTNU vil understreke at det er sterkt behov for en separat utredning om gradstruktur i profesjonsutdanningene. NTNU vil spesielt peke på følgende forhold omkring teknologiutdanningen som en slik utredning må ta hensyn til:

- Ingeniørutdanningen på høgskolene skal ikke primært være forkurs for videre studier, men en avsluttet utdanning på egne premisser. Det har konsekvenser for "tid for tid" prinsippet.
- Gjennom studier på egne linjer eller ved spesielt fagvalg bør ingeniørutdanningen på ulike høgskoler kunne være en god basis for påbygning til en høgre grad. Påbygningen bør primært skje ved et universitet.
- Master og Bachelor er ikke entydig internasjonalt. F. eks. gir Master of Science og Master of Engineering gir ulik anerkjennelse i England.

NTNU støtter utvalgets forslag om å sette ned et eget utvalg for å utrede lærerutdanningene i lys av ny gradstruktur. NTNU mener utvalgets innspill om en todelt lærerutdanning – førskole-/småskoletrinnet og mellom-/ungdomstrinnet – er viktig i forhold til et videre arbeid om lærerutdanningene og åpner for at universitetene igjen kan spille en sentral rolle i lærerutdanningen. F. eks. kan det være aktuelt å opprette skolerettet studieløp på høgre grads nivå.

NTNU slutter seg også til utvalgets vurdering at reduksjonen i studietid går på bekostning av kravet om bredde, ikke dybde. Innsparte midler som resultat av redusert studietid til lavere grad bør gå til å styrke undervisningsinnsatsen og -kvaliteten. NTNU mener at universitetene i tillegg bør vurdere å etablere en del fastere organiserte studieløp i tillegg til den frie fagsammensetningen som dagens cand.mag.-studium har.

Det pekes i deler av utredningen på at et universitet, for å være et universitet, må tilby lavere grad så vel som høgre grad. NTNU er helt enig i det.

NTNU vil også peke på at mer perifere fagområder med få studenter har større sjanse for å bli valgt vekk av studentene når studietida til lavere grad blir redusert. Slike fagområder er det like fullt viktig å ha av nasjonale hensyn. Universitetene må derfor gis midler til å holde disse fagområdene levende, og universitetene selv bør vurdere hvordan de naturlig kan inkluderes i faste studieopplegg.

Examen philosophicum er en verdifull introduksjon til universitetsstudiene, men bør i større grad enn i dag tilpasses de enkelte studiene.

Kvaliteten på høgre grads utdanning er viktig både for kvaliteten på de kandidater universitetet utdanner for arbeidsmarkedet og for kvaliteten på doktorgradsutdanningen i nåværende 3-årsramme. Kvaliteten på forskerutdanningen må ikke svekkes. NTNU støtter forslaget om fortsatt 3 års fulltids studium for doktorgrad.

NTNU mener det er behov for et nasjonalt begrepsapparat for gradbetegnelsene. For innenlands bruk bør det derfor innføres andre betegnelser enn de anglo-amerikanske Bachelor og Master, slik også utvalget selv antyder. Det forhindrer selvsagt ikke at disse gradene får et nivå som er i samsvar med bachelor/master, og dermed kan bruke dem som sine internasjonale betegnelser.

I kombinasjon av studier mellom høgskole og universitet er det særlig eksamener på lavere grads nivå, cand.mag.-graden, som blir innpasset til en endelig grad. Her blir eksamener inkludert etter tid-for-tid-prinsippet, målt i vekttall. NTNU vil presisere at vekttall bare gir informasjon om *kvantitet* – altså omfang av eksamensemennene – ikke fordypning som grunnlag for videre studier. Det er uklart formulert i utvalgets innstilling og kan gi grunnlag for misoppfatninger.

Utvalget legger vekt på at det nye gradsystemet skal stimulere til studentmobilitet både i forhold til utlandet og mellom institusjonene nasjonalt, og at gradstrukturen tilpasses kompetansereformen og livslang læring. Det krever smidige godkjenningsordninger og en standardisering av krav til hovedelementene i den lavere graden, på samme måte som dagens studenter på en smidig måte kan ta deler av utdanningen ved flere universiteter. NTNU vil imidlertid minne om at Universitetsrådet fram til dagens universitetslov trådte i kraft, hadde Nasjonalt koordinerende utvalg (NKU) som i mange år utførte nettopp denne oppgaven for universitetene. Dette var en organ som fungerte effektivt og faglig sett meget godt. NTNU vil derfor foreslå at et tilsvarende organ gjenoprettes under Universitets- og høgskolerådet og får ansvar for godskrivning og overføring av utdanning for all høgre utdanning i Norge.

Evaluering og akkreditering

NTNU er ikke enig med utvalget i at det er et behov for et organ som har ansvar for både evaluering og akkreditering. Funksjonene *evaluering* og *akkreditering* bør skilles fra hverandre:

- En akkrediteringsfunksjon for høgre utdanning må være bygd på rent faglige kriterier uten skiftende politisk styring. Den må derfor ligge utenfor statlig styrt forvaltning. NTNU vil foreslå at denne oppgaven i stedet knyttes til Universitets- og høgskolerådet. Uansett organisering må et akkrediteringsorgan basere seg på den faglige kompetansen i Universitets- og høgskolerådet. Da kan funksjonen like gjerne være knyttet til det. Det er også et poeng for NTNU å bruke de organene som allerede eksisterer, i stedet for å bygge opp nye forvaltningsorgan.
- For oppgaven tilknyttet evaluering vil NTNU vise til Danmark, der det er opprettet et uavhengig, offentlig organ som har ansvar for evaluering av hele utdanningssystemet.

Evaluerings- og akkrediteringsoppgavene må utføres gjennom uavhengige fagorgan. Norgesnettrådet har riktignok i dag enkelte slike funksjoner. Men det har også forvaltningsoppgaver for departementet. Utvalget mener det er nødvendig å vurdere på nytt rollen og oppgavene

til Norgesnetttrådet. NTNU er ubetinget enig i det. Oppgaver som i dag er lagt til Norgesnetttrådet – slik som saksbehandling og godkjenning av utdanninger i utlandet – bør kunne utføres i Universitets- og høyskolerådets regi.

Utvalget går imot institusjonsspesifikke ordninger for opptak av studenter, bl.a. fordi det vil svekke studentmobiliteten. NTNU er enig i det, selv om det kan være aktuelt å fortsette med opptakssentralen for medisinstudiet så lenge det har de spesielle opptaksreglene.

Utvalget foreslår imidlertid at det faglige akkrediteringsorganet også skal forestå opptak. Fordi akkrediteringsorganet *ikke* skal ha forvaltningsoppgaver, går NTNU mot at studentopptak legges til det organet. Det bør finnes løsninger innenfor dagens system med samordnet opptak av studentene. Likeså bør det etableres enklere overgangsordninger mellom institusjonene når en student allerede er tatt opp til et studium ved en institusjon og ønsker å fortsette tilsvarende studium ved en annen institusjon. I de tilfellene skal det ikke være nødvendig å søke opptak på nytt, bare behandle overgang mellom to utdanningsinstitusjoner.

NTNU mener det er nødvendig med sentral styring for å sikre minimumskapasitet i visse fagområder og utdanninger. Det kan være fagområder der en ønsker å opprettholde en faglig kompetanse og utdanninger av særlig nasjonal betydning. I tillegg gjelder det fag som det er i samfunnets interesse å opprettholde trass i manglende rekruttering. Akkrediteringsfunksjonen lagt til Universitets- og høyskolerådet vil sikre at kvalitative hensyn legges til grunn ved fordeling av utdanningskapasitet.

FORSKNING OG FORSKNINGSFINANSIERING

Universitetene som forskningsinstitusjoner

Utvalget åpner for at høyskolene kan søke ”opptrykk ” til universitetsstatus. Utvalget lanserer generelle og spesifikke krav som må være oppfylt for at en høyskole skal få status som universitet, og de krav som stilles til faglig bredde og dybde, er strenge. Innstillingen mangler imidlertid forslag til vesentlig ny ressurstilgang som kan gjøre høyskolene til universiteter. Faktum i dag er at universitetene allerede strever betydelig med sine svake økonomiske budsjetter. NTNU vil understreke at før Norge eventuelt etablerer flere universiteter, må vi sikre og øke ressurstilgangen til dagens universiteter.

NTNU mener utvalget motsier seg selv når det uttaler at kvaliteten i norsk forskning må økes samtidig som konsekvensen av å opprette nye universiteter fører til en ytterligere spredning av midlene. NTNU ser med stor bekymring på en utvanning av forskningsinnsatsen når den spres på mange små miljøer. I et land med et folketall tilsvarende en middels eller mindre region i Europa for øvrig, må de statlige forskningsmidlene konsentreres for gi grunnlag for internasjonalt konkurransedyktige forskningsmiljøer. Uten en slik konsentrasjon vil den ønskede kvalitetshevingen i norsk forskning bli umulig, og det blir meget vanskelig å hevde vår kompetanse internasjonalt. NTNU mener det er de eksisterende institusjonene vi må bygge på i arbeidet med å øke kvaliteten i norsk forskning. Utvalgets drøftinger om dette temaet er svake, og alternativer og konsekvenser ser ut til å mangle.

En konsekvens av NTNUs synspunkter er at Norge må videreføre dagens skille mellom universitetene og de vitenskapelige høyskolene på den ene siden og de statlige høyskolene på den andre i funksjonsdeling og forskningsfinansiering. De statlige høyskolene bør stimuleres til å

videreutvikle sin egenart og ikke til å strebe mot universitetsstatus slik den foreslåtte opprykksordningen inviterer til. Det innebærer selvsagt ikke at det ikke kan oppstå forskningsgrupper med høy kvalitet ved de statlige høgskolene. De vil også ha en viktig oppgave i regional kompetanseoverføring og –utvikling. De bør ha anledning til å delta i hovedfags- og doktorgradsutdanning i samarbeid med et universitet eller en vitenskapelig høgskole.

Innstillingen framstår i all hovedsak som et utdanningspolitisk dokument, der universitetsforskningens egenverdi og bærer av forskningsbasert undervisning er blitt ofret lite oppmerksomhet. Prinsippet om at undervisningen i høyere utdanning skal være forskningsbasert, er viktig, og universitetsstudier skal ha de strengeste krav til det (ref. pkt 1 og 2 s. 28). Relatert til dette vil NTNU for øvrig bemerke at utvalget i liten grad bidrar til å avklare forskningens rolle i de statlige høgskolene, og at utvalget er svært generelle i sine anbefalinger om variasjon og fleksibilitet. Det er synd fordi forskningens rolle og forståelsen av hva som skal ligge i forskningsbasert undervisning, har vært mye debattert i den senere tid.

I dagens situasjon med store studentkull er det viktig å skjerme forskningsdelen for de vitenskapelig ansatte. Når universitetene er presset økonomisk og personellmessig, blir undervisningsdelen prioritert mens forskningsdelen lider. Ved universitetene bør forskningstid være minst like stor som undervisningstid for den enkelte vitenskapelige ansatte, men universitetene bør være fleksible i sin lokale personalpolitikk. Ved NTNU arbeides det for å utvikle instituttlederens rolle som ledelses-funksjon ved fordeling av undervisning og forskning i instituttens faggrupper.

Det er meget positivt at utvalget har høyere ambisjoner for bevilgningene til FoU enn hva Regjeringen gikk inn for i Forskningsmeldingen. En opptrappingsplan i to etapper, der målet først er å nå gjennomsnittet i OECD og deretter å nå gjennomsnittet for de nordiske land, får NTNUs varme støtte.

Den direkte grunnbevilgningen til forskning ved universitetene må styrkes for å sette universitetene i stand til å ivareta sitt spesielle ansvar for *grunnforskningen*. NTNU støtter derfor utvalgets forslag om økning i den offentlige satsingen på grunnforskningen. Her bør en imidlertid gå enda lengre, f. eks. ved at offentlige midler til anvendt forskning bør følges av tilsvarende midler til grunnforskning. Det eventuelle marked for grunnforskningen oppstår ikke før den er utført, men grunnforskningen er viktig for et sivilisert samfunns utvikling og gjør at bevilgning til den må holdes høyt. Det må være offentlighetens ansvar.

For øvrig vil NTNU bemerke at for å utløse potensialet i anvendt forskning og utviklingsarbeid, er det ikke tilstrekkelig å ivareta grunnforskningen. Anvendt forskning og utviklingsarbeid er basert på selvstendige kunnskapsområder som ikke kan reduseres til triviell anvendelse av resultater fra grunnforskningen.

Kriterier for forskningsbevilgning

Som det gjøres rede for i avsnittet om finansiering i NTNUs høringsuttalelse, støtter NTNU forslaget om forskning som særskilt bevilgningsgrunnlag . Å fastsette størrelsen tilsier – etter NTNUs vurdering – prinsippet om forskningsbasert undervisning en kopling mellom forskningsbevilgningen og utdanningen. Spørsmålet er hvordan og hvor sterkt. Midler til universitetsforskningen må ikke i for stor grad tilpasses markedet i tråd med studenttilgangen. NTNU anbefaler at en del av forskningsbevilgningen knyttes til avtalt dimensjonering av de ulike

studieprogrammer i sine fagtilbud og kandidattall, og differensiert ut fra forskjeller i kostnadsnivå. Hovedvekten bør legges på nivåene høgre grad og doktorgrad.

Uteksaminerte kandidater, både på hovedfags- og doktorgradsnivå, er et viktig resultat av forskningsvirksomheten ved universitetene. Antall uteksaminerte kandidater på disse nivåene må derfor være et viktig grunnlag for en resultatdel av forskningsbevilgningen.

Andre resultater av forskningsvirksomheten bør også gi uttelling, men mer indirekte ved at de inngår i kvalitetsvurderingen. NTNU er enig i at kvalitet bør vektlegges ved fastlegging av grunnbevilgningen til forskning, men det forutsetter – som utvalget påpeker – et uavhengig evalueringsorgan. Det må legges stor vekt på å få til et opplegg for evaluering som ikke er for ressurskrevende og som gir institusjonene incitament til egenutvikling.

NTNU vil sterkt understreke at en også må ta hensyn til fagområdenes ulike behov når forskningsbevilgningen blir fastsatt. Det er viktig at også eksperimentell forskning med sine behov for støttepersonell og laboratorier får en tilfredsstillende grunnfinansiering over institusjonenes grunnbevilgning til forskning.

NTNU vil spesielt peke på behovet for en grunnfinansiering av særlig ressurskrevende forskningslaboratorier som det av nasjonale hensyn er viktig å opprettholde. En slik grunnfinansiering kan også inngå i basisbevilgningen. Her vil NTNU nevne universitetsbibliotekenes rolle og betydelige behov for finansiering. Universitetsbibliotekene har en essensiell betydning for all faglig virksomhet. Realisering av utvalgets tiltak kan starte en prosess som reduserer avstanden til internasjonale bibliotekmiljøer gjennom å satse på digitale bibliotektenester for forskning og utdanning.

NTNU er enig med utvalget i at statlige midler til forskning dels kanaliseres via Forskningsrådet og dels direkte til institusjonene. NTNU mener imidlertid at det nå er viktig å gå over til prinsippet om fullfinansiering av prosjekter fra Forskningsrådet slik at universitetenes grunnbevilgning ikke delfinansierer disse. Et slik prinsipp vil også gjøre det lettere å få aksept for å fullfinansiere prosjekter fra andre kilder. Forslaget om økning av midlene til Forskningsfondet med særlig vekt på langsiktig, grunnleggende forskning i universitetssektoren, er også positivt. Utover det ønsker utvalget en videreføring av gjeldende politikk med å belønne fremragende forskning. NTNU har i en høringsprosess tilknyttet en norsk ordning for "Sentre for fremragende forskning (SFF)", lagt vekt på at de bevilgningene som allokeres dette virkemidlet må komme *i tillegg til* Forskningsrådets andre midler. Selv om SFF er ett av flere virkemiddel for å fremme kvalitet i norsk forskning, så er det vesentlig å være klar over at selve kvalitetsbegrepet har flere dimensjoner samt at kvalitet koster.

En generell kommentar knyttet til finansiering av forskning, er at *forholdet mellom forskningens ulike finansieringskilder* (institusjonsbudsjettet, forskningsråd og oppdrag) savnes i innstillingen. I forlengelsen av det hadde det også vært ønskelig at forholdet mellom universitet- og instituttsektor ble tatt opp. Det ville gitt en total oversikt over tilstanden for norsk forskning og vært et godt utgangspunkt for analyser av situasjonen, etterfulgt av drøftinger av ulike alternativer og konsekvensene av disse – før en falt ned på flere forslag til handlinger. For NTNU, som er et universitet som samarbeider tett med industrien, ville en bredere tilnærming til dette problemkomplekset vært verdifullt for vårt videre strategiske arbeid. NTNU støtter forslaget om at det bør finnes et eget organ for forskningspolitiske spørsmål på ministernivå, at det bør utarbeides 4-årige forskningsmeldinger samt at det opprettes en egen statssekretærstilling for forskningspolitiske saker.

Antallet stipendiater (dr.gradsstipend og post.doc.-stipend) er forslått kraftig øket samtidig med at en større andel av bevilgningene til forskerrekuttering bør kanaliseres direkte til institusjonene. Det vil gi universitetene en egenandel i forskningssamarbeid med eksterne organer, som igjen vil føre til en styrket egeninnflytelse på universitetsforskningen. Her vil NTNU understreke at universitetene selv bør overta styringen i å fordele stipend i og med at de vil være virkemidler for institusjonens arbeid med egne strategiske satsninger i forskningen. Arbeidet for å rekruttere kvinner til norsk forskning bør fortsette, og NTNU foreslår at fokus særlig rettes på post.doc.-nivået med tanke på kvinners livssituasjon og på det generasjons-skiftet som er nært forestående i faste vitenskapelige stillinger.

Universitetsmuseenes rolle

Utredningens drøfting av universitetsmuseenes plass i kunnskapssystemet er verdifull, men for lite konkret. Det er særlig ønskelig med en bedre klargjøring av museenes oppgaver både innenfor og utenfor universitetet. En rolleavklaring er i utgangspunktet nødvendig for at det senere kan foreslås tiltak som gjør at den ressursen som universitetsmuseene er, best mulig kan utnyttes både innenfor og utenfor universitetets vegger.

FINANSIERING

Generelt

NTNU støtter utvalgets forutsetninger om finansieringssystemet:

- Finansieringssystemet skal ha et langsiktig mål og gi forutsigbarhet
- Det skal ikke stille detaljerte krav som hemmer kvalitet og/eller virker byråkratiserende
- Det skal inneholde belønningsincitamenter for å oppfylle eller overoppfylle fastsatte mål

Prinsippet om rammestyring som gir institusjonene stor frihet i sine økonomiske disposisjoner, er viktig. Det betyr at øremerkede bevilgninger og detaljstyring bør unngås.

NTNU vil understreke momentet om at prispress ikke må drive fram kvalitetsforringelse, dvs at det må stilles kvalitetskrav til virksomheten, og særlig bør kvalitet i forskning gi uttelling for forskningsbevilgningen.

NTNUs erfaring er at dagens bevilgningsnivå ikke er tilstrekkelig til å fullfinansiere et akseptabelt kvalitetsnivå. For å realisere de mål for virksomheten som utvalget setter opp for utdanning og forskning, må derfor bevilgningsnivået økes samtidig som det stilles krav til institusjonene om effektiv bruk av de midler som stilles til rådighet.

Budsjettprosessen mellom departementet og institusjonene bør være så åpen som mulig. NTNU støtter derfor utvalgets forslag om avtaler mellom den enkelte institusjon og departementet om generelle og spesifikke mål for institusjonenes virksomhet med tilhørende finansiering. Et viktig moment med avtalene er at hver enkelt institusjon forhandler fram sin egen avtale. Dermed kan det tas hensyn til forskjeller i størrelse, faglig bredde og kompleksitet. De generelle rammer for slike avtaler bør avtales mellom departementet og Universitets- og høgskolerådet, mens særegne forhold for den enkelte institusjon avtales i direkte dialog mellom institusjonen og departementet.

NTNU er enig i utvalgets forslag om en utjevningsordning som demper svingninger i bevilgningene. Dette må imidlertid følges opp med startbevilgning til nye tiltak.

Institusjonene må kunne ta i bruk bedre virkemidler for å håndtere nødvendig omstilling. For å kunne gjennomføre radikale tiltak som krever nedlegging av tilbud, må det gis både bevilgning til og mulighet for nedbemanning av lavere prioriterte områder.

NTNU støtter utvalgets forslag om et tredelt bevilgningsgrunnlag med

- stykkprisbevilgning (resultatdel knyttet til utdanning)
- forskningsbevilgning
- basisbevilgning

NTNU forutsetter at denne tredelingen blir lagt til grunn når samlet bevilgning skal fastsettes og gjøres synlig, men likevel slik at institusjonene får en samlet bevilgning og ikke særskilte bevilgninger til de enkelte formål.

Prinsippet om forskningsbasert undervisning ved universitetene tilsier en kobling mellom forskningsbevilgning og oppgaver og resultater i utdanningen, men NTNU anser det likevel viktig å skille mellom bevilgningsgrunnlaget knyttet til de to formålene. Det gir grunnlag for å ta hensyn til ulike behov og oppgaver ved institusjonene. En basisbevilgning er nødvendig for å kunne ta hensyn til aktiviteter som ikke kan knyttes direkte til resultater av institusjonenes virksomhet eller til studenttallet. For spesielle kommentarer om forskningsfinansiering vises til avsnittet om forskning.

NTNU støtter generelt en overgang til en mer resultatorientert bevilgning og er tilfreds med at antall registrerte studenter opphører som kriterium for bevilgning og måloppnåelse. Det forutsetter imidlertid at andre prinsipper legges til grunn for fordelingen enn de som hittil har vært benyttet for vektalls- og kandidatmidlene, jfr utvalgets forslag.

Stykkprisbevilgning (resultatdel knyttet til utdanning)

NTNU støtter utvalgets forslag om en resultatbasert stykkprisbevilgning knyttet dels til vektallsproduksjon og dels til kandidatproduksjon. NTNU vil sterkt understreke at stykkprisene må baseres på kostnadsdekning med derav følgende differensiering etter fagområde og nivå. Bevilgningene må gi dekning for eksperimentell undervisning, praktiske øvinger og annen særskilt ressurskrevende undervisning for studier hvor det er relevant.

Hvilke kostnader som skal legges til grunn for de ulike studier, er i stor grad et utdanningspolitisk spørsmål. Kostnadene bestemmes nå i realiteten av bevilgningene og eventuelle andre tilgjengelige midler, og dagens bevilgningsnivå kan ikke uten videre legges til grunn. Kostnadsnormene må baseres på fullfinansiering av et gitt kvalitetsnivå og bør fastsettes på grunnlag av sammenligninger med tilsvarende studier i land det er naturlig å sammenligne med. I virkeligheten tilsvarer en gitt kostnadsnorm en viss kvalitet av utdanningen. Kostnadsnormene må ta hensyn til at en del studenter bruker lengre tid enn normert studietid eller faller fra i løpet av studiet.

NTNU mener at generelle kvalitetskrav til institusjonene og den foreslåtte stykkprisfinansiering (vektallsproduksjon og uteksaminerte kandidater) gir institusjonene de nødvendige incitamentene til å sette fokus på studentene og læringsmiljøet. Ved at en del av bevilgningen knyttes til antall uteksaminerte kandidater, vil også institusjonene stimuleres til å legge vekt på gjennomstrømning og heltidsstudentene.

For å sikre tilstrekkelig stabilitet og forutsigbarhet i bevilgningene kan det være nødvendig å

knytte en del av stykkprisbevilgningen til måltall for vekttalls- og kandidatproduksjon i stedet for faktisk oppnådde resultater.

NTNU deler den oppfatningen at studentenes egenfinansiering generelt som nå begrenses til finansiering av eget livsopphold og en avgift til velferdstiltak.

Institusjonene må imidlertid også ha adgang til å hel- eller delfinansiere spesielle studietilbud ved studieavgifter med rammebetingelser som gjør det mulig å konkurrere på det internasjonale utdanningsmarkedet. Det vil være spesielt aktuelt for etter- og videreutdanning og studietilbud rettet mot visse typer utenlandske studenter.

NTNU konstaterer at ingen i utvalget foreslår noen reell delfinansiering av institusjonene dekket av den enkelte student. Et flertall i utvalget foreslår at en del av stykkprisbevilgningen erstattes av en bevilgning per student som fullfører anslagsvis 50 % av normal studieprogresjon. NTNU vil sterkt fraråde dette.

Som utvalget presiserer skal den foreslåtte ordning med betegnelsen gebyrstipend ikke ha økonomiske konsekvenser for studenter som ikke følger normert progresjon. Dermed vil ikke ordningen være noen stimulans for studentene med hensyn til gjennomstrømming. Vi antar at det såkalte gebyrstipendet av praktiske grunner må baseres på en enhetspris, og det vil derfor også kunne forkludre den nødvendige differensiering etter fagområde og nivå.

På den annen side er det også viktig at deltidsstudenter er velkomne ved institusjonene. De vil ofte være studenter som tar enkeltemner ved siden av arbeid som ledd i sin kompetanseutvikling, eller som ønsker å kombinere studiet med annen aktivitet. Universitets- og høskolesektoren må bidra vesentlig til å realisere livslang læring, og da må forholdene også legges til rette for deltidsstudier. Belønningen for å ha slike studenter ligger i stykkprisbevilgningen knyttet til vekttallsproduksjonen. En særskilt bevilgning knyttet til studenter som fullfører minst 50 % av normert studieprogresjon eller minst 10 vekttall per år, vil føre til at institusjonene taper på slike studenter.

Ut fra en samlet vurdering mener NTNU at flertallets forslag har vesentlig flere ulemper enn fordeler og slutter seg til utvalgets mindretall om finansiering knyttet til studentene.

Basisbevilgning

NTNU er enig i at bevilgninger knyttet til utdanning og forskning bør suppleres med en basisbevilgning som også inkluderer spesielle formål, og slutter seg i hovedsak til utvalgets begrunnelse slik som

- Nasjonalt ansvar for opprettholdelse av fagmiljøer med lave studenttall
- Bevilgning til museene og bibliotekene

NTNU vil sterkt fremheve behovet for grunnfinansiering av viktige nasjonale forskningslaboratorier.

Universitetsbibliotekene vil ha en sentral rolle i framtidig utdanning og forskning som strekker seg ut over den institusjonen de er knyttet til. De må sikres en finansiering som setter dem i stand til å fylle denne rollen på en tilfredsstillende måte. For forskningen har bibliotekene en viktig funksjon både i å dekke forskerens behov for vitenskilder og i forskningsformidlingen. Bibliotektenester av høy kvalitet er nødvendig for å sikre et godt læringsmiljø. Utvikling og

anskaffelse av digitale læremidler gir enkel tilgang til viktig kildemateriale uavhengig av tilholdssted. Omstilling til digitale medier er viktig for kvalitet og effektivitet, men krever ekstra ressurser. NTNU støtter de forslag utvalget fremmer vedrørende bibliotekene i punkt 16.5.1.

Utvalgets drøfting av universitetsmuseenes plass i kunnskapssystemet er verdifull, og NTNU slutter seg til utvalgets forslag i punkt 17.4.1. Virksomheten ved disse museene må inn som eget bevilningsgrunnlag for å sikre en forsvarlig finansiering av deres oppgaver innen forskning, bevaring, forvaltning og formidling. Museene gir viktige bidrag til universitetenes utdanning og forskning, men har også oppgaver ut over dette som tilsier særskilt finansiering. Det er behov for særlige tilskudd til bl a utstyr og vedlikehold for å sikre de vitenskapelige samlingene for ettertiden og til å videreføre arbeidet med digitalisering av samlingene.

Ekstern finansiering

Eksterne midler, dvs midler utenom den direkte statlige bevilgning, vil spille en viktig rolle for å finansiere tilleggsaktiviteter som støtter opp under den bevilningsfinansierte virksomheten og styrker det faglige miljø. NTNU vil imidlertid understreke at slike midler ikke direkte skal subsidiere gjennomføringen av det statlige oppdraget. Det må fullfinansieres av den statlige bevilgningen.

For eksternt finansiert virksomhet er det spesielt viktig å kunne tegne forsikringer for utstyr og annen risiko knyttet til denne virksomheten og benytte lånefinansiering av investeringer. Det bør bli vesentlig færre restriksjoner og romsligere regler for hvilke kostnader som kan dekkes av de midler universitetet rår over, jfr bestemmelsene i Statens personalhåndbok.
